

NATUUR EN BIODIVERSITEIT OP BENELUX-NIVEAU

**ALGEMENE VOORSTELLING
VAN DE BELEIDSPROGRAMMA'S**

Met de Agenda 2030 en de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen hebben de Verenigde Naties een wereldwijd referentiekader voor de transitie naar meer duurzaamheid in het leven geroepen.

De doelstellingen 14 en 15 van dit kader hebben meer specifiek betrekking op het leven in het water en op het land.

Dit is een grote uitdaging voor onze drie dichtbevolkte en verstedelijkte landen en de druk die dit op ons milieu uitoefent!

Het BNL Secretariaat-Generaal heeft het initiatief genomen een document samen te stellen waarin de beleidsmatige ambities van de Regeringen van de drie landen terzake na de verkiezingen van 2019 in België, 2018 in Luxemburg en 2017 in Nederland zijn gebundeld.

Met een dergelijk document leren de delegaties elkaar beter kennen, aan de hand van de prioriteiten en bijzonderheden van elkeen. Op basis daarvan kan vastgelegd worden welke Benelux-samenwerkingen wenselijk zijn en kan worden bijgedragen aan het bereiken van de ambities van de Agenda 2030.

INHOUDSOPGAVE

BENELUX

Algemene inleiding aan de Benelux-samenwerking	3
Gemeenschappelijk werkprogramma 2017-2020	5
Benelux-jaarplan 2020	6
Instrumenten Benelux-samenwerking:	8
Overeenkomsten "Natuur en Landschap" & "Jacht en Vogels"	

BELGIË

TELLIER Céline (Waals Gewest) - Minister Van Leefmilieu, Natuur, Bossen, Landelijke aangelegenheden en Dierenwelzijn	10
MARON Alain (Brussels Hoofdstedelijk Gewest) - Minister Van Klimaattransitie, Leefmilieu, Energie en Participatieve democratie	13
DEMIR Zuhail (Vlaams Gewest) – Minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme	16
MARGHEM Marie Christine (Federale Regering ¹) – Minister van Energie, Leefmilieu en Duurzame ontwikkeling	22

NEDERLAND

SCHOUTEN Carola , Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Viceminister-President	25
--	-----------

LUXEMBURG

DIESCHBOURG Carole , Minister van Milieubeheer, Klimaat en Duurzame ontwikkeling	29
---	-----------

BIJLAGE

België institutioneel bekeken	34
--------------------------------------	-----------

---

¹ Opmerking:

Hoewel het om een hoofdzakelijk gewestelijke bevoegdheid gaat, vereist biodiversiteit heel wat coördinatie en opstartwerk van de dienst Multilaterale en Strategische Zaken van DG Leefmilieu op federaal niveau.

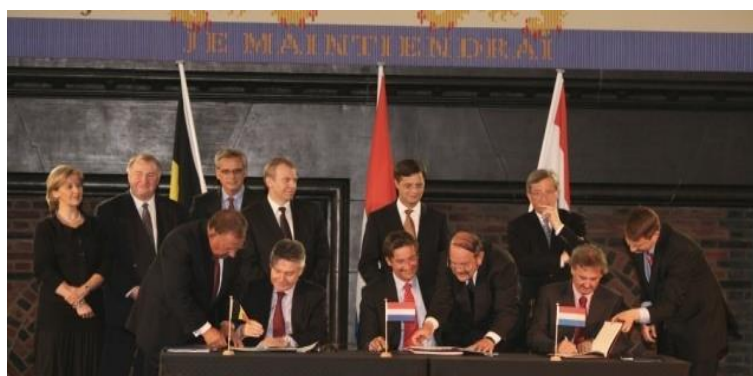

ALGEMENE INLEIDING AAN DE BENELUX-SAMENWERKING

Op 17 juni 2008 werd een vernieuwd Benelux-Verdrag in Den Haag ondertekend door de premiers en de ministers van Buitenlandse Zaken van België, Nederland en Luxemburg, en door de ministers-presidenten van Vlaanderen, Wallonië, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap in België en de minister-voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zodoende zonden de bewindslieden een krachtig signaal uit om de Benelux-samenwerking een nieuwe dynamische start te geven.

KORTE TERUGBLIK

Het eerste Verdrag tussen de Benelux-landen tot instelling van de Benelux Economische Unie werd in 1958 ondertekend voor een tijdvak van vijftig jaar. Tijdens de daaropvolgende jaren en meer nog na de totstandbrenging van de Europese Unie werd de focus van de Benelux-samenwerking verlegd naar de uitbouw van andere beleidsterreinen in een voortdurend veranderende internationale context.

Aan het einde van de vijftigjarige periode waren de regeringen van de drie Benelux-landen van oordeel dat het tijd was voor vernieuwing, waarbij rekening diende te worden gehouden met de nieuwe aspecten van de Benelux-samenwerking – zoals veiligheid – en de nieuwe federale staatsstructuur in België.

INHOUD VAN HET VERDRAG

TWEE HOOFDDOELSTELLINGEN

- de Benelux-samenwerking als proeftuin voor Europa voortzetten
- de grensoverschrijdende samenwerking uitbreiden

DRIE THEMA'S

De nieuwe Benelux-samenwerking richt zich op drie hoofdthema's:

1. Interne markt en economische unie
2. Duurzaamheid
3. Justitie en binnenlandse zaken.

GEMEENSCHAPPELIJK WERKPROGRAMMA

Deze drie thema's worden uitgewerkt in een vierjarig gemeenschappelijk werkprogramma dat nadere invulling krijgt in jaarlijkse werkplannen van het Secretariaat-Generaal van de Benelux in Brussel.

VERSTERKTE POLITIEKE AANSTURING

Dit door het Benelux Comité van Ministers goedgekeurde gemeenschappelijk werkprogramma staat borg voor een sterkere politieke aansturing vanuit de drie landen.

MINDER INSTELLINGEN

In het nieuwe Verdrag is het aantal structuren verminderd en dus vereenvoudigd. Er blijven nog vijf Benelux-instellingen over:

1. het Benelux Comité van Ministers
2. de Benelux-Raad
3. het Benelux-Parlement
4. het Benelux-Gerechtshof
5. het Benelux Secretariaat-Generaal

Naast deze vijf instellingen wordt in dit Verdrag eveneens melding gemaakt van de Benelux-Organisatie voor de Intellectuele Eigendom.

EXTERNE RELATIES

Het Verdrag voorziet uitdrukkelijk in de mogelijkheid voor de Benelux-landen om samen te werken met andere Europese lidstaten of regionale samenwerkingsverbanden van die landen.

NIEUWE NAAM

De uitbreiding van de samenwerking naar meer terreinen dan louter het economische brengt met zich mee dat de officiële benaming van de Benelux verandert van Benelux Economische Unie in Benelux Unie.

DATUM VAN INWERKINGTREDING

Dit vernieuwde Verdrag is van kracht sinds 1 januari 2012.

Met de inwerkingtreding van het nieuwe Verdrag op 1 januari 2012 is een belangrijke mijlpaal gezet in de geschiedenis van de Benelux. Bij de ondertekening van het Verdrag hebben onze drie regeringen zich bereid verklaard de Benelux nieuw leven in te blazen.

Met 27 miljoen inwoners, een hoge graad van economische ontwikkeling, een buitengewoon dicht wegennetwerk, tal van vervoersmodi en een hoge cohesiegraad is de Benelux Unie een model voor samenwerking. Dit betekent evenwel niet dat de Benelux op zijn lauweren kan rusten. De Benelux moet innovatieve keuzes blijven maken en oplossingen bevorderen waarmee praktische knelpunten die burgers van onze drie landen bij de grens dan wel wegens die grens ervaren, kunnen worden opgelost. Op die manier kan de Benelux als voorloper voor verdere Europese integratie fungeren. Door samen te werken als Benelux staan de individuele lidstaten België, Nederland en Luxemburg sterker in de EU.

VISIE EN STRATEGISCH KADER

Om de vier jaar legt de Benelux Unie een gemeenschappelijk werkprogramma vast met daarin het strategische kader en de prioriteiten voor de samenwerking. Deze worden vervolgens via jaarplannen omgezet in concrete acties en projecten.

Voor de periode 2017-2020 bepleiten onze regeringen realistische en pragmatische doelstellingen. De samenwerking in de Benelux Unie is erop gericht belemmeringen en obstakels weg te werken, schaalvoordelen te creëren en overlegplatforms te ondersteunen naar het voorbeeld van de expertise- en kennisnetwerken.

UITTREKSEL VAN HET GEMEENSCHAPPELIJK WERKPROGRAMMA (p. 7) :

“Ecosystemen maken namelijk onlosmakelijk deel uit van de omgeving, zijn onontbeerlijk voor de duurzaamheid van ons welzijn en spelen een vitale rol in toekomstige sociaal-economische ontwikkelingen op terreinen zoals voedsel, water, hout, luchtkwaliteit, hoogwaterbestrijding, enz. Het verlies van natuurlijke ecosystemendiensten zal kostbare alternatieven vergen, en meer nog op Benelux-schaal, gezien het constante spanningsveld tussen de verschillende sectoren van bedrijvigheid in ons zeer dichtbevolkt en klein gebied. Zowel de beleidsmakers als de bevolking moeten zich hiervan bewust worden.”

² http://www.benelux.int/files/4414/8975/7253/PLAN_2017-2020_FR_web.pdf

Het gemeenschappelijk werkprogramma wordt elk jaar concreet gemaakt door een plan dat goedgekeurd wordt door het Comité van Ministers van de Benelux Unie. Het Comité van Ministers is het hoogste beslisorgaan van de Benelux Unie. Het Comité van Ministers telt ten minste één vertegenwoordiger op ministerieel niveau van de drie landen. De samenstelling van het Comité van Ministers kan veranderen in functie van de agenda. De vergaderingen van het Comité van Ministers worden bij toerbeurt door een Belgisch, Luxemburgs en Nederlands lid voorgezeten voor de duur van een kalenderjaar. De ministers bepalen de richtsnoeren en de prioriteiten van de samenwerking in de Benelux.

Het Jaarplan 2020 werd op 09/12/2019 door dit Comité goedgekeurd.

VOORWOORD VAN HET COMITE VAN MINISTERS

De Benelux Unie, hart van de Europese Unie, blijft zich verder inzetten voor de grensoverschrijdende samenwerking op drie nauw met elkaar verweven werkgebieden:

De interne markt die aan de basis lag van de Benelux Economische Unie; **veiligheid en sociale cohesie** die de ambitie uitdrukken onze medeburgers te beschermen in een rechtvaardige en solidaire samenleving; **duurzame ontwikkeling**, en de vraagstukken over milieu en klimaatverandering.

De Benelux Unie kan **een reële toegevoegde waarde** leveren voor deze werkgebieden. Onze samenwerking levert een **materiële toegevoegde waarde** op; de schaalvoordelen, de waardeketens die gebaat zijn bij administratieve harmonisaties en een betere arbeidsmobiliteit dragen tot de welvaart van het Benelux-gebied bij.

Deze toegevoegde waarde is ook **immaterieel** van aard: politiesamenwerking ; grensoverschrijdende samenwerking inzake crisispreventie; een betere medische dekking door de uitrol van eHealth, allemaal stappen voorwaarts ten behoeve van onze burgers, die hun vertrouwen versterken in een Benelux die bescherming biedt. De Benelux is ook, dankzij deze grensoverschrijdende samenwerking, een regio van cohesie en sociale mobiliteit.

Tot slot is de toegevoegde waarde van de Benelux-samenwerking ook **symbolisch**: in de ogen van onze medeburgers en zelfs buiten Europa wordt onze samenwerking gezien als een voorbeeld en een bron van inspiratie; terwijl het multilateralisme terrein lijkt te verliezen is de Benelux een symbool voor een meer eendrachtige, verdraagzame wereld waarbij wordt afgestapt van zinloze nulsomspellen ten behoeve van de wederzijdse voordelen van samenwerking.

Deze drie toegevoegde waarden zijn het resultaat van een concrete inzet in de operationele sfeer en van alertheid ten aanzien van nieuwe uitdagingen van onze tijd. Het Secretariaat-Generaal oefent zijn initiatiefrecht uit door aan het Comité van Ministers samenwerkingsthema's voor te stellen zoals energietransitie, de impact van artificiële intelligentie op werkgelegenheid en de implementatie van een circulaire economie.

In de mate van het mogelijke zullen deze projecten worden uitgerold volgens de zgn. triple helix: overheid, bedrijfsleven en academici. De benaming 'Huis van de Benelux' voor het gebouw waarin het Secretariaat-Generaal is gevestigd, betekent een gastvrije ontmoetingsplek ter gelegenheid van de vele vergaderingen waar deze drie partijen voor de bespreking van de thema's van het Jaarplan rond de tafel zitten. Toch hangt de uitvoering van de acties van het Jaarplan vooral af van de politieke aansturing en de ambtelijke ondersteuning van de lidstaten.

Tot slot richt de door de Benelux uitgedragen boodschap zich met name tot de jongeren, die op hun beurt de fakkel van de Benelux zullen moeten overnemen.

---

³https://www.benelux.int/download_file/7629/159/

UITTREKSEL MET BETREKKING TOT BIODIVERSITEIT (p. 36 & 37):

“In de strijd tegen de aantasting van de biodiversiteit zien de Benelux-directeuren Natuur, Jacht, Bossen toe op de samenwerking in het kader van de Benelux-Overeenkomst Jacht en Vogels en de Benelux-Overeenkomst Natuur en Landschapsbescherming (en de daaruit voortvloeiende beschikkingen) en coördineren zij, indien nodig, hun standpunten over Europese aangelegenheden.

...

Op het gebied van de jacht zal een grensoverschrijdende studiedag over Afrikaanse varkenspest worden georganiseerd. Er zal met name worden overlegd over de doeltreffendheid van de maatregelen voor het beheer van de wildzwijn populaties. Ook zal worden nagegaan of bepaalde beschikkingen die voortvloeien uit de Overeenkomst Jacht en Vogels moeten worden geactualiseerd.

Wat de bescherming van de visbiodiversiteit in rivieren betreft, zullen de Benelux-landen waken over de toepassing van de betreffende beschikking. Anderzijds zullen de Benelux-landen bekijken wat de behoeften zijn om de strijd tegen invasieve uitheemse soorten op regionaal niveau te versterken in het kader van Verordening (EU) nr. 1143/2014. Een horizon scan voor exoten voor gans de Benelux dient ook te gebeuren.

Op het gebied van natuur- en milieueducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling is het hoofddoel van de samenwerking het bevorderen van de uitwisseling van kennis, ervaringen, initiatieven, netwerken, enz. door middel van een trilogie van conferenties met een gemeenschappelijke rode draad. Het resultaat zijn pedagogische tools, publicaties en boodschappen met een gemeenschappelijke waarde.”

INSTRUMENTEN VAN BENELUX-SAMENWERKING: OVEREENKOMSTEN “NATUUR & LANDSCHAP” EN “JACHT EN VOGELS”

De samenwerking tussen de Benelux-landen kan waar nodig in een geschikte juridische vorm worden gegoten.

Wat met name het thema natuur/biodiversiteit betreft, zijn twee juridische samenwerkingsinstrumenten bindend voor de Benelux-landen. Dit zijn de overeenkomsten die bekendstaan als Natuur & Landschap en Jacht & Vogels. Deze twee instrumenten dienen te worden beschouwd als referentiekaders op basis waarvan de samenwerking nader wordt uitgewerkt in Benelux-beschikkingen (juridische uitvoeringsinstrumenten).

Het Strategisch Overleg van de Benelux-directeuren Natuur, Jacht, Bossen ziet er onder meer op toe dat deze juridische samenwerkingsinstrumenten correct worden toegepast en bijgewerkt.

Deze twee overeenkomsten worden hieronder kort beschreven.

De juridische teksten kunnen worden geraadpleegd op de website van de Benelux www.benelux.int (tab Juridische databank).

BENELUX-OVEREENKOMST OP HET GEBIED VAN DE JACHT EN DE VOGELBESCHERMING M(70)7

De Benelux-Overeenkomst van 1970 op het gebied van de jacht en de bescherming van in het wild levende vogels heeft een tweeledig doel:

- enerzijds heeft de Overeenkomst tot doel een aantal wettelijke bepalingen van de drie landen op het gebied van de jacht en de bescherming van de vogelstand, die zijn uitgevaardigd in het belang van de grondgebruikers, de landbouw en de natuurbescherming, te harmoniseren dan wel te coördineren;
- anderzijds voorziet de Overeenkomst in de afschaffing aan de Benelux-binnengrenzen van alle controles en formaliteiten die in de drie landen bestaan.

De grondbeginselen van de Overeenkomst zijn:

1. het onderscheid tussen enerzijds het wild en anderzijds de in het wild levende vogels;
2. het opnemen in de jachtwet van elk van de drie landen van onderscheiden categorieën wild en het vaststellen van de soorten die tot deze categorieën behoren;
3. het coördineren van de openings- en sluitingsdata voor de jacht;
4. het vaststellen van minimale afmetingen voor jachtvelden;
5. het coördineren van de maatregelen betreffende de tot jagen geoorloofde wapens, munitie en overige middelen en tuigen, alsmede betreffende de wijze waarop de jacht mag worden uitgeoefend;
6. het coördineren van de maatregelen betreffende het vervoer, de in-, uit- en doorvoer van wild;
7. het beschermen van de in het wild levende vogelsoorten;
8. het verbieden van het verhandelen van in het wild levende vogelsoorten;
9. het coördineren van de regelingen die gelden voor de in-, uit- en doorvoer van vogels in het algemeen.

Waar het onderdeel Vogels van de Overeenkomst momenteel grotendeels is overgenomen in Europese wetgeving, blijft het onderdeel Jacht daarentegen juridisch van toepassing!

Deze Overeenkomst is nader uitgewerkt in Benelux-beschikkingen die meer specifiek betrekking hebben op:

- de wildsoorten en de streken van de Benelux-landen waar een **afschotplan** zal gelden
- de limitatieve opsomming van de te bezigen **geweren en munitie** bij de jacht op de onderscheiden wildsoorten
- de maximumlijst van **middelen die toelaatbaar zijn** bij de uitoefening van de jacht
- de onderlinge erkenning van de **jachtexamens**
- het onderscheid tussen de **uitoefening van de jacht** (binnen de scope van de Overeenkomst) en de uitoefening van bestrijding (buiten de scope van de Overeenkomst).

BENELUX-OVEREENKOMST OP HET GEBIED VAN NATUURBEHOUD EN LANDSCHAPBERSCHERMING M(81)4

Deze Overeenkomst wil tegemoetkomen aan de behoefte aan overleg en samenwerking op het gebied van het behoud, het beheer en het herstel van het natuurlijk milieu en het landschap. De Overeenkomst is bedoeld als een kaderovereenkomst die zelf geen concrete maatregelen bevat maar die aan het Comité van Ministers de bevoegdheid verleent om ter verwezenlijking van de doelstellingen van de Overeenkomst beschikkingen te nemen.

Een onderscheid wordt gemaakt tussen de algemene doelstellingen die het overleg en de samenwerking op de door de Overeenkomst bedoelde beleidsterreinen beogen enerzijds en de concrete samenwerking met betrekking tot het beheer en de bescherming van de grensoverschrijdende natuurgebieden en waardevolle landschappen inclusief de verschillende grensoverschrijdende parken anderzijds.

De beschikkingen ter uitvoering van deze Overeenkomst handelen meer in het bijzonder over de volgende thema's:

- beperking van **geluidshinder** afkomstig van bedrijven gelegen in het grensoverschrijdend bedrijventerrein [Albertknoop](#)
- instelling van een Bijzondere Commissie voor het **grensoverschrijdende park** "[De Zoom - Kalmthoutse Heide](#)"
- **migratie van vissen** in de [hydrografische stroomgebieden van de Benelux-landen](#)
- overleg en samenwerking bij de voorbereiding van beslissingen die van belang zijn voor de bescherming van het **grondwater** in de grensgebieden
- introductie in de natuur van **niet-inheemse diersoorten**.

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Op 9 september 2019 hebben de partners van de nieuwe regeringsmeerderheid (PS - MR - Ecolo) de hoofdlijnen van de nieuwe regionale beleidsverklaring (DPR) gepresenteerd. Deze is opgebouwd rond drie grote pijlers: **sociale, ecologische en economische** vraagstukken.

In het algemeen voorziet de nieuwe regionale beleidsverklaring erin:

- de **armoede drastisch terug te dringen** en elke Waalse burger een menswaardig leven te bieden;
- van Wallonië een voorbeeldregio te maken in de **strijd tegen de klimaatopwarming**;
- de regio in staat te stellen uit te groeien tot een van de meest efficiënte industriële omschakelingsregio's van Europa

<https://gouvernement.wallonie.be/home/publications/actualites/publications/declaration-de-politique-regionale-du-gouvernement-wallon-2019-2024.publicationfull.html>

Meer in het bijzonder met betrekking tot natuur- en biodiversiteitsaspecten wordt in hoofdstuk 16 van de regionale beleidsverklaring het volgende gesteld (p. 81):

"Herstel van de biodiversiteit vereist dringende aanvullende actie. De regering zal een "360°-biodiversiteitsstrategie" voor Wallonië uitwerken, onder meer op basis van de resultaten van de Biodiversiteitsworkshops. In deze strategie zullen ambitieuze doelstellingen voor de huidige regeerperiode, en meer in het algemeen, het decennium 2020-2030, worden vastgesteld. Alle Waalse actoren zullen betrokken worden bij de implementatie van deze strategie, op zowel regionaal als lokaal niveau, binnen de verschillende menselijke activiteiten. Bovendien zal het Waalse beleid aansluiten bij de nationale biodiversiteitsstrategie voor 2020, die moet worden herzien en versterkt door het vaststellen van doelstellingen voor 2030.

...

CELINE TELLIER

**MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR, BOSSEN,
LANDELIJKE AANGELEGENHEDEN EN
DIERENWELZIJN**

Enkele data

- 2019: Secretaris-generaal Inter-Environnement - Wallonie
- 2017: Adjunct-secretaris-generaal Inter-Environnement - Wallonie
- 2017: Lid van het Bureau van de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling
- 2013: Coördinator cel Mobiliteit, Ruimtelijke Ordening en Energie

Contactgegevens

KABINET TELLIER

Rue d'Harscamp 22
B - 5000 Namur
Tel. : +32 (0)81 25 39 11
E-mail : celine.tellier@gov.wallonie.be &
nature.forest@gov.wallonie.be

Adviseur "Species/Biodiversiteit": **Sandrine Liégeois**

...

Via deze strategie zal de regering er in het bijzonder naar streven om tijdens de regeerperiode geleidelijk een functioneel ecologisch netwerk uit te rollen, onder meer door de jaarlijkse erkenning van 1.000 ha nieuwe natuurgebieden door de aanleg van nieuwe natuurgebieden of de uitbreiding van bestaande natuurgebieden, de aanplanting van 4.000 km hagen in open gebieden en/of een miljoen bomen, het opnemen van de kandidaat-gebieden voor Natura 2000 in het Waalse ecologische netwerk, de actualisering en relevantie-beoordeling van de doelgebieden en de opmaak van beheerplannen voor alle bestaande Natura 2000-gebieden. Het beheer van belangrijke natuurgebieden zal worden verbeterd, de vergroening van het grondgebied zal worden voortgezet, wat rechtstreeks ten goede zal komen aan de biodiversiteit, en landbouwgrond en watervoorraden zullen beter worden beschermd. Het is ook noodzakelijk om een wettelijk kader te verlenen aan het Waalse ecologische netwerk (groen en blauw netwerk) en om dit ecologische netwerk en de ecosystemen te identificeren, in stand te houden en te herstellen en de natuur in de steden te ontwikkelen.

Deze strategie en deze doelstellingen zullen worden uitgewerkt op basis van een beoordeling van de doeltreffendheid van de bestaande instrumenten en van de algemene en lokale analyse van de situatie, vanuit zowel economisch als milieukundig oogpunt.

De strategie zal gericht zijn op een spreiding van het ecologische netwerk over heel Wallonië om ervoor te zorgen dat de natuur voor iedereen toegankelijk is. Met deze strategie zal ook worden getracht het naast elkaar bestaan van menselijke en economische activiteiten en van de natuur op het grondgebied te verbeteren.

Om de strategie vast te stellen, zal de regering vooral toezien op de volgende punten:

- ervoor zorgen dat het Departement Onderzoek naar het Natuurlijk- en Landbouwmilieu (DEMNA) van de Waalse overheidsdienst (SPW) biologische, onafhankelijke en wetenschappelijke gegevens opstelt en zorgt voor de rapportages;

- uitvoeringsmaatregelen treffen om het natuurfonds operationeel te maken.

De regering zal zorgen voor een gerichte bescherming van de bedreigde gebieden en voor een betere bescherming van de afnemende soorten door het versterken van de ecologische aandachtsgebieden in het kader van het nieuwe Waalse Programma voor Plattelandsontwikkeling (PWDR), dat in samenhang met het nieuwe GLB moet worden vastgesteld. Ook zal aandacht worden besteed aan het herstel van habitats voor kleinwild en in het wild levende dieren, vooral op laagvlakten, in samenwerking met de jachtraden.

De structuur en samenstelling van de cluster voor plattelandsaangelegenheden (pôle ruralité) van de Economische, Sociale en Milieuraad (CESE) zal op initiatief van deze Raad worden herzien. Indien hierover geen overeenstemming wordt bereikt, zal de regering de nodige maatregelen nemen. Tegelijkertijd zal de regering de taken en werkzaamheden van de Natura 2000-commissies en de commissies voor het behoud en het beheer van de natuurgebieden van de overheid evalueren met het oog op een evenwichtige vertegenwoordiging van de belanghebbenden en samenhang van de taken in een streven naar meer efficiëntie. De CESE zal een extra taak krijgen om een platform op te richten voor permanente uitwisseling en coördinatie tussen publieke en private actoren, teneinde de samenhang van de beheers- en herstelmaatregelen te versterken.

De regering zal, in het bijzonder in gebieden met akkerbouwgewassen, de biodiversiteit in de landbouw ondersteunen, een van de belangrijkste aandachtspunten van het nieuwe Waalse programma voor plattelandsontwikkeling.

Er zullen maatregelen worden genomen om de watervoorraden te beschermen, met name in het licht van de risico's van verontreiniging, de instandhouding en ontwikkeling van natuurlijke natte habitats en de bevoorradingsproblemen.

De regering zal de natuurlijke rijkdommen van Wallonië beter benutten door de ontwikkeling van het ecotoerisme.

Zij zal ervoor zorgen dat het grote publiek zich bewust wordt van de uitdagingen in verband met het behoud van de biodiversiteit. Zij zal ook de participatie van de burgers bevorderen, met name voor de implementatie van Natura 2000.

Meer in het algemeen moet Wallonië ook kunnen rekenen op de inzet van natuur- en milieueducatie en de sector die deze ondersteunt, om het bewustzijn bij alle geledingen van de bevolking te verhogen, de burgers te begeleiden bij lokale initiatieven en de sociaal- ecologische veranderingen die op til zijn en te investeren in de opleiding van professionals en burgers met het oog op de verdere ontwikkeling van kennis. Daarom moet natuur- en milieueducatie sectoroverschrijdend in het Waalse beleid worden geïntegreerd.

De regering zal de vergroening van steden ondersteunen. De landbouw op daken en terrassen (stadslandbouw) zal worden ontwikkeld, geïnspireerd door "organische" architecturale projecten en gebruikmakend van deze projecten om hun positieve impact op de biodiversiteit zo groot mogelijk te maken. Nieuwe technieken zullen worden toegepast om structuren, werken, platforms en betonnen gevels te vergroenen. De regering zal zich ook buigen over het bevorderen en het gebruik van nieuwe eco-materialen en technologische innovaties.

Gezondheid van de bossen

De regering zet zich in voor het behoud van het uitzonderlijke natuurlijke erfgoed van de Waalse bossen (in het bijzonder de productie van hoogwaardig hout en de biodiversiteit), hun economische rol, gezondheid en ecosysteemdiensten. Zij zal het bosbeheer en de verzoening van de verschillende gebruiksfuncties ervan blijven bevorderen met het oog op duurzaamheid en om aan de behoeften van de samenleving tegemoet te komen. De regering zal

in overleg met de verschillende belanghebbenden werken aan de uitwerking van een regionaal bosplan. Ze zal ook de aanpassing van de bossen aan de klimaatverandering ondersteunen door middel van bodembescherming en de geleidelijke diversificatie van de bossen (soorten en leeftijden), en er tegelijkertijd voor zorgen dat de houtverwerkende industrie zich ontwikkelt in de richting van de kap van alle houtsoorten en de lokale houtverwerking. Zij zal ook steun verlenen aan experimenten en onderzoek naar de veerkracht van boscosecosystemen ten aanzien van de klimaatverandering en ter bescherming van de biodiversiteit.

Om de dichtheid van wilde zwijnen significant te verminderen waar deze te hoog is, zal de regering in overleg met de jachtraden en actoren op het gebied van het plattelandsbeleid afschotdoelen bepalen.

Deze doelstellingen zijn erop gericht om tegen het einde van het seizoen in 2020 de wildzwijnpopulaties terug te brengen tot een niveau dat toereikend is om de schade aan landbouw en bossen als gevolg van de huidige overpopulatie een halt toe te roepen en de gezondheidsrisico's zo veel mogelijk te beperken. Deze doelstellingen zullen ten uitvoer worden gelegd onder begeleiding van het Departement Natuur en Bossen (DNF).

De regering zal de situatie vanaf medio 2020 jaarlijks evalueren en indien nodig haar aanpak aanpassen.

Bovendien zal de regering de voederperioden en -methoden afhankelijk maken van de volgende criteria:

- Het voederen mag alleen worden uitgevoerd om schade aan gewassen en weiden te voorkomen;*
- Zij zullen een afname van de populatiedichtheid moeten ondersteunen.*

Indien nodig zal de regering passende maatregelen nemen om landbouwers en gemeenten te compenseren voor het verlies van inkomsten."

<https://be.brussels/>

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Na de verkiezingen van mei 2019 hebben de partners van de nieuwe regeringsmeerderheid (PS - one.brussels - Défi - MR - Open VLD - Groen - Ecolo) afgelopen juli de hoofdlijnen van de nieuwe Gemeenschappelijke Algemene Beleidsverklaring van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en het Verenigd College van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie voorgesteld.

Dit akkoord stippelt de koers uit voor een stabiele Brusselse Regering, opgewassen tegen de uitdagingen van de komende jaren: de **noodsituatie op sociaal en klimaatvlak**, de noodzaak om **onze economie aan te passen en te digitaliseren**, de opkomst van het **populisme** en de **ontgoocheling van de burgers** ten opzichte van de politiek, en de hardnekkige **ongelijkheid op sociaal en gezondheidsvlak**.

<https://be.brussels/files-nl/over-het-gewest/de-gewestelijke-bevoegdheden/gemeenschappelijke-algemene-beleidsverklaring-van-de-brusselse-hoofdstedelijke-regering-en-het-verenigd-college-van-de-gemeenschappelijke-gemeenschapscommissie>

Met betrekking tot natuur/biodiversiteit en groene ruimten staat in de inleiding van het akkoord meer bepaald het volgende (p. 3 en 4):

“De Regering wil met veel ambitie tegemoetkomen aan de Europese doelstellingen en aan de verbintenissen van het Akkoord van Parijs door een rechtvaardig en proactief klimaatbeleid te voeren.

Ze ontwikkelt daarvoor een systemische, structurele en structurerende aanpak. Het Gewest zal alle beschikbare hefboomen benutten om een nieuw klimaatbeleid uit te stippelen en in al zijn beslissingen rekening houden met de uitdagingen op het vlak van klimaat en biodiversiteit.

...

ALAIN MARON

**MINISTER VAN KLIMAATTRANSITIE,
LEEFMILIEU, ENERGIE EN PARTICIPATIEVE
DEMOCRATIE**

Enkele data

- 2014: Herkozen volksvertegenwoordiger in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement
- 2009: Volksvertegenwoordiger in het Brussels Hoofdstedelijk Parlement
- 2004: Gemeenteraadslid in Sint-Gillis

Contactgegevens

KABINET MARON

Botanic Building
Sint-Lazaruslaan, 10 – 11de verdieping
B - 1210 Brussel
Tel. : +32 (0)2 506 34 11
E-mail : info.maron@gov.brussels

Adviseur “Natuur/Biodiversiteit”: **Bruno Nys**

https://be.brussels/over-het-gewest/de-gewestregering/alain-maron?set_language=nl

...

De Regering baseert haar beleid ook op wetenschappelijke expertise. De Raad voor het Leefmilieu krijgt een onafhankelijk interdisciplinair evaluatiecomité met wetenschappelijke experts. Dat comité bezorgt het Parlement jaarlijks een verslag met de stand van zaken met betrekking tot de klimaatstrategie en de gewestelijke biodiversiteit.

...

De regering zal een beleid voeren dat erop gericht is de levensomstandigheden in de wijken rustiger te maken en te verbeteren, om elke burger toegang te garanderen tot een goede infrastructuur en tot buurtwinkels, groene en openbare ruimten waar het veilig en goed om leven is. De instrumenten om dit te bereiken zullen worden gecoördineerd tussen de bevoegde autoriteiten om de hefboomeffecten te garanderen die essentieel zijn voor het welslagen van de projecten.

De projecten voor territoriale ontwikkeling moeten een goed waterbeheer, de aanleg van verfrissingeilanden, de vermindering van het autogebruik ten gunste van andere vervoerswijzen en de toename van de biodiversiteit integreren.”

Daarnaast wordt in het hoofdstuk “De klimaatuitdaging: een geïntegreerd territoriaal ontwikkelings- en milieubeleid” van de tweede pijler “Een gewest dat zijn economische en sociale ontwikkeling kadert in een ecologische modeltransitie die tegen 2050 moet plaatsvinden” het volgende vermeld (p. 84 – 90):

“De Regering zal een duurzame ruimtelijke ordeningsstrategie hanteren die beantwoordt aan de ambities zoals die in het Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling (GPDO): een polycentrische nabijheidsstad die zich ontwikkelt op schaal van haar wijken. Het territoriaal ontwikkelingsbeleid zal met name streven naar een betere woonbaarheid en aantrekkelijkheid van de dichtstbevolkte centrumwijken, met de aanleg van groene ruimten en koele zones met de vermindering van de bebouwde grondoppervlakte en meer buurtvoorzieningen.

Om bij te dragen tot de duurzaamheid van de stadsontwikkeling, rekening houdend met de bevolkingsgroei, is het nodig om leegstaande en onbewoonbare gebouwen aan te pakken, het grondgebruik te rationaliseren, kwalitatieve openbare en groene ruimten in stand te houden, de modal shift naar actieve vervoersmiddelen en openbaar vervoer te vergemakkelijken en de stedelijke functies zo te verdelen dat ze voor iedereen toegankelijk zijn.

...

Daartoe zal de Regering het kadaster van beschikbare percelen van perspective.brussels versterken zodat het een echt identificatieinstrument kan worden voor gronden waarvan de gemeentelijke en gewestelijke actoren gebruik kunnen maken voor territoriale ontwikkeling (uitgebreide inventaris van bodembestemmingen en van openbare eigendommen, identificatie van leegstaande of onbewoonbare gebouwen, identificatie van braakliggende terreinen, etc.). Parallel hiermee moet de behoefte aan groene ruimten en voorzieningen op schaal van de wijken worden becijferd. De Regering zal toezien op een evenwichtige spreiding van de verdichting over het grondgebied van alle Brusselse gemeenten.

Binnen de context van het noodzakelijk beheer van de bebouwingsdichtheid zal de Regering haar inspanningen toespitsen op de bescherming van de ‘zwakke functies’, zoals publieke woningen, openbare ruimten, groene ruimten, voorzieningen van algemeen belang, productie- en logistieke activiteiten. Ze zal erop toezien dat doelstellingen en instrumenten tegemoetkomen aan de daadwerkelijke behoeften van de Brusselaars, met specifieke aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

...

Overeenkomstig de ambities van het GPDO zal de Regering het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP) aanpassen om het evenwicht tussen de functies in gemengde gebieden te verduidelijken, de doelstellingen van het Gewestelijk Mobiliteitsplan (GMP) te integreren, de groengebieden met hoogbiologische waarde die specifiek bijdragen tot het groene netwerk te beschermen en een kader te scheppen voor stadslandbouw. Daarnaast gaat zij onderzoeken of het juridisch haalbaar is om de te verdichten of te ontlichten zones in te voegen in het plan.

In de Kanaalzone zullen de principes en voorstellen van het Beeldkwaliteitsplan worden uitgevoerd. Om de band tussen de openbare ruimte, het water en de natuur te versterken, zal de verlaging en de vergroening van de kaaien onderzocht worden. Er zal een analyse worden gemaakt van de openbare gronden en eigendommen aan de hand van de principes van het Kanaalplan.

...

Er zal een strategie van stedelijke veerkracht toegepast worden om op stedenbouwkundig niveau te anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering en de daaruit voortvloeiende sociale en milieurisico's. De Regering zal haar beleid inzake het aankopen van terreinen of het sluiten van erfpachtovereenkomsten voortzetten om de verschillende groene of blauwe gebieden met elkaar te verbinden en zo de respectieve netwerken waartoe ze behoren verder te

ontwikkelen. Om de biodiversiteit te herstellen, te zorgen voor koele zones tijdens hittegolven en overstromingen te voorkomen zal de Regering tevens een vergroeningsprogramma ontwikkelen.

De Regering zal bijzondere aandacht besteden aan het vrijhouden van koele zones, de beperking van het warmtestralingsfenomeen, het gebruik van warmtereflecterende materialen in plaats van materiaal dat de warmte opslaat (bijvoorbeeld voor de bekleding van speelpleinen, schoolspeelplaatsen, en daken). Zij zal de uitbreiding van publieke toegangspunten tot drinkwater en openbare baden en douches ondersteunen. De aanleg van groene straten en « pocket parks » in wijken met een sterke stedelijke dichtheid zal worden gestimuleerd.”

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Op 30 september 2019 hebben de regeringsonderhandelaars het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 afgerond. Het regeerakkoord legt de beleidsbeslissingen voor de legislatuur 2019-2024 vast.

<https://www.vlaanderen.be/publicaties/regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2019-2024>

Op het vlak van natuur / biodiversiteit in het bijzonder bevat de samenvatting van het regeerakkoord onder "Omgeving, klimaat en energie" (p. 12) de volgende elementen :

*" Ook de **open ruimte** staat in Vlaanderen onder druk. We kunnen ons niet permitteren alle ruimte die er nog is, vol te bouwen. Daarom maken we werk van een bouwshift, waarbij we naar een beter evenwicht streven tussen kwaliteitsvol wonen, ondernemen en het beschermen van de open ruimte. De overheid moet betrouwbaar zijn. We waken erover dat het eigendomsrecht gewaarborgd blijft: wie nadeel ondervindt van een herbestemming, wordt volledig financieel gecompenseerd. Tegen 2030 moet er 10.000 hectare bos bijkomen. Daarenboven moet er 20.000 bijkomende hectare natuur onder effectief natuurbeheer komen. Vlaanderen zal dus groener worden.*

...

ZUHAL DEMIR

MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING,
OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Enkele data

- 2018: Federaal Parlements lid voor Limburg
- 2017: Staatssecretaris voor Armoedebestrijding, Personen met een Beperking, Gelijke kansen, Grootstedenbeleid en Wetenschapsbeleid
- 2016: Federaal Parlements lid voor Limburg
- 2013: Voorzitter Agentschap voor Integratie en Inburgering
- 2012: Burgemeester van het district Antwerpen
- 2010: Federaal Parlements lid voor Antwerpen

Contactgegevens

KABINET DEMIR

Martelaarsplein 7,
BE – 1000 Brussel
Tel. : +32 (0)2 552 61 00
E-mail: kabinet.demir@vlaanderen.be

Adjunct-kabinetschef omgeving "Natuur & Leefmilieu: **Hens Maarten**

<https://www.vlaanderen.be/organisaties/vlaamse-regering/zuhail-demir-vlaams-minister-van-justitie-en-handhaving-omgeving-energie-en-toerisme>

...

Bescherming van de open ruimte gaat hand in hand met een duurzame en innovatieve land- en tuinbouw als belangrijke schakel in de voedingssector en de Vlaamse industrie. Ook voor het welzijn van dieren blijven we het voortouw nemen. Lokale besturen met veel open ruimte krijgen extra middelen om die ruimte ook te vrijwaren.”

Meer In de details, onder het hoofdstuk “Omgeving” van het deel van het regeerakkoord “Vlaanderen koestert onze natuur”, is punt 3 specifiek op biodiversiteit gericht (p. 223): Biodiversiteit komt tevens aan bod in andere thema’s, zoals landbouw, ruimtelijke planning en klimaat.

De voorbije jaren heeft het natuur- en bosbeleid zich sterk gericht op kerngebieden waar natuur een hoofdfunctie heeft, o.a. in het kader van het Natura 2000-beleid. Om de achteruitgang van biodiversiteit te stoppen en om in te spelen op de maatschappelijke vraag voor nabij en beleefbaar groen, verbreden we de focus van het natuurbeleid. We zetten natuur in als doeltreffende en kostenefficiënte oplossing voor de veelheid van uitdagingen op vlak van o.a. leefkwaliteit, gezondheid, klimaat, waterbeheer en voedselproductie.

*We zetten de inspanningen op vlak van natuurrealisaties verder. De realisatie van de Europese natuur- en klimaatdoelen staan daarbij centraal. De Vlaamse Regering zal investeren in een netto toename aan natuur met hoge kwaliteit, overal en dicht bij iedereen. De komende vijf jaar willen we **20.000 bijkomende ha natuur** onder effectief natuurbeheer brengen. Uiterlijk tegen 2030 leggen we **10.000 hectare bijkomend bos** aan. We zetten in eerste instantie in op de bebossing van niet-beboste als bos bestemde gebieden of waar mogelijk natuurgebieden, en in tweede instantie op te bestemmen gebieden. Het initiatief leggen we mede bij lokale besturen.*

We doen dit alles maximaal vanuit een integrale gebiedsgerichte aanpak, in overleg, en gefaciliteerd door inrichtingsprojecten, strategische projecten en gebiedscoalities. De Vlaamse Regering zet hiertoe een actief grondbeleid met een brede instrumentenmix en een duidelijk afwegingskader op.

Terreinen waarop natuur of bos gerealiseerd wordt, worden correct bestemd. Drempels worden weggewerkt.

3.1 Instandhoudingsdoelstellingen en Natura 2000-beleid

*We zetten de versnelling van **instandhoudingsbeleid** verder, waarbij binnen Speciale Beschermingszones natuur alle kansen krijgt. Hierbij blijven we rekening houden met het principe ‘sterkste schouders, zwaarste lasten’, socio-economische impact, zuinig ruimtegebruik en flankerend beleid. We zetten volop in op concrete terreinrealisaties om de Europees beschermde habitats en soorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen.*

Het Vlaams Natura 2000-programma (2021-2026) zal hiertoe, in uitvoering van de Europese verplichtingen, een gedetailleerde uitvoeringsagenda bevatten. In 2019 zetten we een grondenbank in voor de realisatie van natuurdoelen, met prioriteit voor de Europese IHD-doelstellingen.

*Via het water-, lucht- en vergunningenbeleid verbeteren we gericht de **milieukwaliteit** en verminderen we de milieudruk in Speciale Beschermingszones. We monitoren de gevolgen van het significantiekader en het flankerend beleid op de stikstofdepositie in Speciale Beschermingszones. Waar nodig, bakenen we actiegebieden af en sturen we eventueel bij, rekening houdend met o.a. de socio-economische impact.*

3.2 Meer bos en natuur als onderdeel van klimaataanpak

*Ook buiten het Natura 2000-beleid zetten we natuur actief in om de **klimaatverandering te milder**en. **Bossen, moerassen en graslanden** leggen koolstof vast en bufferen wateroverlast, droogte en hitte-effecten. We herstellen gezonde ecosystemen en realiseren versneld een sterk samenhangend geheel van natuur-, bos- en valleigebieden, die kwaliteitsvol ingericht worden.*

We vrijwaren bestaande waardevolle **bossen** maximaal en zorgen voor een snelle, effectieve boscompensatie. We leggen tegen 2030 10.000 ha bijkomend bos aan, waarvan 4.000 ha tijdens deze regeerperiode. Hiermee komen we tegemoet aan de grote vraag naar beleefbaar groen in dichtbevolkte of bosarme gebieden. Samen met de waterbeheerders herstellen we de **natuurlijke dynamiek in valleigebieden**. We benutten de bergingscapaciteit van beek- en rivierlandschappen maximaal, en creëren waar wenselijk bijkomende natte natuur. We werken het geactualiseerd Sigmaplan en het project Rivierherstel Leie verder af en maken een gebiedsgericht programma op voor herstel en inrichting van (gedegradeerde) wetlands met oog op waterbeheersing, natuurontwikkeling en klimaatmitigatie.

De komende tien jaar willen we **netto geen koolstof uit onze bodems verliezen**. Naast inspanningen om meer koolstof vast te leggen in landbouwbodems, moeten we meer koolstof opslaan in bossen, waterrijke gebieden en (half)natuurlijke graslanden. We investeren daartoe in bijkomende bossen en natte natuur, beheren (half)natuurlijke graslanden, bossen en waterrijke gebieden gericht. We maken werk van een bodemkoolstofmonitoringnetwerk. Investerings in natuur en bos als klimaatbuffers worden o.a. ondersteund vanuit het klimaatfonds.

3.3 Groenblauwe infrastructuur en ecosysteemdiensten

We realiseren een functioneel en samenhangend netwerk van **groenblauwe infrastructuur**. Dit doen we o.a. door verbindingen aan te leggen tussen natuurkernen met oog voor de ruimtelijke bestemming, door het verweven van natuur met andere functies, door actief werk te maken van een basisnatuurkwaliteit, en door de aanleg van stedelijk en randstedelijk groen. We streven maximaal naar co-voordelen op vlak van leefbaarheid, welzijn, gezondheid, recreatie, mildere klimaatimpact, waterbeheer, luchtkwaliteit, voedselproductie, energie en landschapskwaliteit.

Als onderdeel van een Vlaams actieprogramma ontsnippering, werken we de belangrijkste infrastructuurknelpunten weg door de aanleg van ecoducten of ecotunnels. Daarnaast realiseren we prioritaire permanente verbindingen op landschapsniveau. Hiermee geven we vanuit Vlaanderen ook de groenblauwe dooradering in de verstedelijkte omgeving mee vorm.

Waar mogelijk, wordt het netwerk van buurtwegen, fietspaden, lokale wegen, gewestwegen, spoorwegen, waterlopen, ... ecologisch opgewaardeerd door aangepaste inrichting en beheer van bermen, taluds en oeverzones. Technieken van natuurtechnische milieubouw zijn de norm bij de aanleg van nieuwe infrastructuur.

Via het landbouwbeleid zorgen we er voor dat ook landbouwgebieden structureel bijdragen tot het verbeteren van de omgevingskwaliteit (water, bodem, biodiversiteit, landschap) en het leveren van ecosysteemdiensten. We zetten resoluut in op het versterken van tijdelijke en permanente ecologische infrastructuur, onder de vorm van fijnmazige groenblauwe aders, oeverzones, bufferstroken en kleine landschapselementen. In kansrijke gebieden voor agrarische biodiversiteit of in kwetsbare zones (bv. in de directe omgeving van Natura 2000-gebieden) stimuleren we via het plattelandsbeleid natuurgerichte vormen van landbouw. We onderzoeken hoe we rechtszekerheid kunnen bieden om biodiversiteitscreatie te stimuleren zonder toekomstig gebruik of bestemming in het gedrang te brengen.

In de bebouwde omgeving zorgen we voor voldoende groen, met oog op verkoeling, waterinfiltratie, luchtkwaliteit, rust en ontspanning. We stimuleren natuurinclusief ontwerpen bij bouwprojecten. Bij het ontwerpen van onze kernen en gebouwen, scheppen we meteen ruimte voor de natuur die er thuishoort.

3.4 Soorten

We zetten verder in op de uitvoering van **soortenbeschermingsprogramma's** op het terrein, met betere coördinatie, afstemming en opvolging. We houden het tempo aan van vier nieuwe soortbeschermingsprogramma's per jaar.

We pakken de sterke achteruitgang van de (wilde) **bijen, bestuivers en andere insecten** aan via een actieprogramma gericht op tuinen, publiek groen en landbouwgebied.

Vandaag stellen we de terugkeer van grote zoogdieren als wolf, lynx, bever en otter vast in onze contreien. We monitoren hun aanwezigheid en onderzoeken hun effecten binnen Vlaanderen. Desgevallend zetten we in op preventie en vergoeding van schade. Het populatiebeheer van everzwijnen wordt rationeel en wetenschappelijk onderbouwd aangepakt. De relevante actoren worden betrokken.

We vergroten de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van de jachtsector in het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Op basis van wetenschappelijke monitoring stellen we de bejaagbaarheid bij van kwetsbare en zeldzame soorten die achteruitgaan.

We perken de impact van **invasieve, uitheemse soorten** in. Vlaanderen zet een gecoördineerde aanpak op, waarin alle bestuursniveaus hun verantwoordelijkheid nemen, en waarbij we private eigenaars, grondgebruikers en terreinbeherende organisaties betrekken.

3.5 Nationale parken, regionale landschappen en bosgroepen

Tijdens deze regeerperiode richten we minstens een viertal **Vlaamse parken** op: omvangrijke gebieden met internationale uitstraling, een uitzonderlijke natuur en een unieke belevingswaarde, die een troef vormen het vlak van recreatie en toerisme. We hanteren hierbij objectieve criteria op maat van Vlaanderen en die een voldoende hoge kwaliteit garanderen. We zorgen voor eenheid van beheer en streven naar het creëren van territoriale verbindingen.

Daarnaast maken we werk van de oprichting van **landschapsparken**: gebieden met een uitgesproken landschapskwaliteit, waarin vanuit een integrale visie ruimte is voor recreatie, natuur, landbouw, wonen, bedrijvigheid en toerisme.

De Vlaamse overheid erkent de rol van de Regionale Landschappen en van de Bosgroepen, en zal die verder ondersteunen.

3.6 Vlaamse kust en Noordzee

In het kader van klimaatadaptatie investeren we in kustverdediging en geven hierbij ruimte aan natuurlijke processen. We betrekken hierbij de kustgemeenten.

Een mooie, natuurlijke kust en Noordzee zijn van cruciaal belang voor het kusttoerisme. Waar Vlaanderen impact heeft op het Marien Ruimtelijk Plan, gaat er daarom voldoende aandacht naar de aspecten milieu en natuur.

3.7 Groen, gezondheid en welzijn

Vanuit het gezondheids- en welzijnsbeleid wordt in het kader van **preventie** meer aandacht gegeven aan een groene, gezonde leefomgeving. We voorzien zoveel mogelijk zorginstellingen en scholen van substantiële groenfaciliteiten in het kader van de positieve relatie 'gezondheid-natuurbeleving'.

We versterken de **samenwerking tussen relevante sectoren** om de aangetoonde heilzame werking van groen op de gezondheid beter te benutten en verder wetenschappelijk te onderbouwen. Dit doen we door het opzetten van concrete realisaties en pilootprojecten, gekoppeld aan onderzoek. We tasten de mogelijkheden af om innovatieve financieringsmethoden in te zetten, zoals de sociale-impactobligaties ('social impact bonds'). In overleg met jeugdorganisaties, beheerders, sport- en toerisme-organisaties, zetten we verder in op **nabije en toegankelijke natuur**, binnen de draagkracht van de gebieden.

3.8 Instrumenten en regelgeving

We maken werk van een verdere integratie van het Bosdecreet en het Natuurdecreet. We evalueren de wederzijdse doorwerking van de natuur- en bosregelgeving met de regelgeving van aanpalende beleidsdomeinen (water, mest, ruimtelijke ordening, Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, landbouw, mobiliteit), met oog op betere afstemming en vereenvoudiging.

We evalueren het gesubsidieerd natuur- en landschapsbeheer en andere subsidiesystemen met oog op administratieve vereenvoudiging, kostenefficiëntie en de beoogde versnelling in natuurbeheer.

We doen dit in samenspraak met de terreinbeherende verenigingen, particuliere eigenaars en andere betrokkenen. Het beheer van gronden en domeinen in eigendom van het ANB en waar ANB niet zelf instaat voor het beheer wordt via de gebruikelijke openbare aanbestedingsprocedures uitbesteed.

*In Vlaanderen krijgt het beleid ten aanzien van natuur/biodiversiteit een nadere invulling via een beleidsnota. De **beleidsnota "Omgeving"** bevat de grote strategische keuzes op het vlak van de ruimtelijke ordening en het milieu- en natuurbeleid van de Vlaamse Regering voor de periode 2019-2024⁴. Deze nota geeft de visie van de functioneel bevoegde minister weer.*

De minister ziet dat natuur oplossingen kan bieden voor vele noden in de samenleving. Meer en betere natuur is niet alleen nodig om de achteruitgang van biodiversiteit te keren, maar komt ook tegemoet aan de maatschappelijke vraag voor meer nabij en beleefbaar groen. Natuur is bovendien een doeltreffende en kostenefficiënte oplossing voor een veelheid van maatschappelijke uitdagingen op vlak van o.a. leef- en omgevingskwaliteit, gezondheid, klimaat, waterbeheer en voedselproductie. De minister wil vanuit die optiek nadrukkelijk de focus van het natuurbeleid verbreden.

Op het vlak van natuur / biodiversiteit in het bijzonder bevat de samenvatting de volgende elementen :

"De bevoegdheid Omgeving kenmerkt zich door maatschappelijk belangrijke, transversale opdrachten, waarbij ruimte, omgevingskwaliteit, klimaat, biodiversiteit en circulaire samenleving zeker moeten genoemd worden.

...

Het omgevingsbeleid moet wetenschappelijk onderbouwd worden met gerichte monitoring, dat integratie en beoordelingstechnieken in het kader van beleidsvoorbereiding, -evaluatie en -bijsturing. Dit wordt verzekerd door onderlinge afstemming van de onderzoeksvragen en -agenda's van het beleidsdomein Omgeving, in overleg met de Vlaamse wetenschappelijke instellingen en externe onderzoeksinstellingen, en door een bundeling en efficiënt gebruik van middelen. Tevens wordt ingezet op de wetenschappelijke onderbouwing en evaluatie voor een doeltreffend biodiversiteitsbeleid. Dit wordt uitgewerkt op vier niveaus: monitoring en evaluatie van de beleidsinstrumenten en -resultaten, de integratie van de bestaande kennis, performant beleidsgericht onderzoek en het ontwikkelen van beleids- en beheerinstrumenten voor biodiversiteit.

Robuuste natuur-, bos- en valleigebieden worden versterkt als ruggengraat voor een ruimer functioneel groenblauw netwerk en voorziet daarbij ruimte voor water, landbouw, recreatie en ontspanning. Landbouw en natuur zijn partners in de open ruimte. Het fysisch systeem en ecosysteemdiensten zijn structurerend voor de openruimtefuncties. Met een instrumentenmix wordt de verhardingstoename in de open ruimte omgebogen. Om de realisatie op het terrein budgettair te verzekeren een BRV-fonds opgezet.

Natuur biedt een oplossing voor vele noden in de samenleving. Meer en betere natuur is niet alleen nodig voor de natuur op zich - het behoud van een diversiteit aan habitats, soorten en ecosystemen - maar ook voor andere maatschappelijke doelen: de strijd tegen de klimaatverandering, het maatschappelijk welzijn, gezondheid, economie, voedselvoorziening, recreatie, veiligheid.

Deze netto toename wordt gerealiseerd door in te zetten op topnatuur, door gebiedsgerichte samenwerking, door bosuitbreiding, door

⁴ <https://publicaties.vlaanderen.be/download-file/32243>

aankoop van gebieden en via strategische projecten samen met partners.

De uitvoering van soorten beschermingsprogramma's op het terrein wordt verdergezet, en de coördinatie, de afstemming en opvolging hiervoor wordt verbeterd. Daarenboven moet natuur en natuurbeleving groeien tot een verbindend element in de samenleving door in te zetten op het reguliere beheer van

natuurdomeinen, met bijzondere aandacht naar beleving en toegankelijkheid.

In samenwerking met de beleidsdomeinen economie en landbouw, wordt ingezet op het stimuleren van economische actoren om actief te vergroenen en op het streven naar een duurzaam en gezond voedselsysteem, waarbij de voedselketen circulair bekeken wordt."

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Naar aanleiding van de verkiezingen van juni 2014 werd een regeerakkoord 2014-2019 bereikt, dat de titel "Een economisch engagement, een sociaal project" kreeg.

Opmerking:

De dag na de verkiezingen van 26 mei 2019 heeft de eerste minister het ontslag van zijn regering aan de koning aangeboden. De koning heeft de ontslagnemende regering met de lopende zaken belast. De ontslagnemende regering blijft dus in functie tot er een nieuwe regering gevormd is.

Het regeerakkoord van 2014 steunt op een overtuiging. De economische ontwikkeling is de sleutel van het maatschappelijk project. De werkgelegenheid beschermen en ontwikkelen. En op die manier de duurzame financiering van onze sociale bescherming garanderen. Dat is het leidmotief.

Dit akkoord is gebaseerd op 3 voorafgaande verbintenissen die de 4 coalitiepartners hebben onderschreven:

1. De institutionele stabiliteit moet worden gewaarborgd;
2. Het sociaal overleg moet worden gevaloriseerd;
3. De globale fiscale en parafiscale druk mag niet toenemen en de lasten op arbeid moeten verminderen.

[www.premier.be/sites/efault/files/articles/Accord de Gouvernement - Regeerakkoord.pdf](http://www.premier.be/sites/efault/files/articles/Accord_de_Gouvernement_-_Regeerakkoord.pdf)

Energie, leefmilieu en wetenschapsbeleid komen in hoofdstuk 5 aan bod. Klimaat, bodemsanering en het mariene milieu zijn de drie thema's die nader worden uitgewerkt onder leefmilieu. **De biodiversiteit** betreft het mariene milieu (p. 102) :

"Het nationale maatregelenprogramma dat in overleg met de deelstaten opgesteld wordt om de EU-kaderrichtlijn "mariene strategie 2020" uit te voeren, moet een effectieve en ambitieuze bijdrage leveren aan het behoud en de bescherming van mariene biodiversiteit. De federale regering zal dit maatregelenprogramma opstellen en uitvoeren."

...

MARIE CHRISTINE MARGHEM

MINISTER VAN ENERGIE, LEEFMILIEU EN DUURZAME ONTWIKKELING

Enkele data

- 2012: Eerste schepen, belast met Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw, alsook met het dossier van de kathedraal in Doornik
- 2003: Federaal volksvertegenwoordiger van de kieskring Henegouwen
- 2000: Schepen stad Doornik

Contactgegevens

KABINET MARGHEM

Guldenvlieslaan 87
1060 Brussel
Tel. : +32 (0)2 790 57 11
E-mail : info@marghem.fed.be

Raadgever Leefmilieu: **M. Geoffroy Blondiaux**

<https://www.marghem.be/fr/>

...

Het regeerakkoord wordt nader uitgewerkt in een beleidsverklaring Leefmilieu (met beleidskeuzen en beleidslijnen van het betrokken regeeringslid voor de duur van de legislatuur) en een algemene beleidsnota Leefmilieu (het beleid van de leden van de regering wordt toegelicht in beleidsnota's die tegelijkertijd met de begroting worden besproken).

Wat biodiversiteit betreft, kan gewezen worden op volgende aspecten in de **beleidsverklaring**⁵ (p. 6):

*Op het vlak van de **biodiversiteit** zal de regering het federale wettelijke kader toepassen inzake het beheer van uitheemse soorten teneinde de acties van de Gewesten te vervolledigen, de procedures voor de ondernemingen te vergemakkelijken, de legale handel te beschermen en huidige en toekomstige ecologische en economische schade te beperken. De strijd tegen de illegale handel van met uitsterven bedreigde wilde diersoorten, en tegen invasieve uitheemse soorten zal worden versterkt in het kader van de CITES- en IASverordeningen.*

Al deze acties vormen de federale bijdrage aan de Nationale Biodiversiteitsstrategie 2020.

Op het gebied van biodiversiteit zijn in de **algemene beleidsnota**⁶ de volgende aandachtspunten opgenomen (p. 3 en 4): Ecosystemen beschermen teneinde de economische, sociale en milieudiensten te waarborgen

Het Federale wettelijke kader rond het beheer van uitheemse soorten zal het voorwerp uitmaken van onze bijzondere aandacht om de acties van de Gewesten aan te vullen, de stappen van de bedrijven te vereenvoudigen, de legale handel te beschermen en de schade voor economie en leefmilieu te verminderen.

De toepassing van de Europese wetgeving CITES (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora) zal versterkt worden door actief met de Gewesten samen te werken.

Een helpdesk zal toegankelijk zijn om vergunningsaanvragen en toelatingen te vergemakkelijken, zowel voor bedrijven als particulieren. Een sensibiliseringscampagne op grote schaal, waar scholen bij betrokken worden, zal gevoerd worden in de nasleep van de vernietiging van illegaal ivoorvangst in 2014. De negatieve economische impact van de invasie van uitheemse soorten werd geschat op 12 miljard euro per jaar, voor alle sectoren.

De nieuwe Europese reglementering betreffende de preventie en het beheer van de introductie en verspreiding van uitheemse soorten zal uitgevoerd worden in partnerschap met de Gewesten, de douane en FAVV (Federaal Agentschap voor veiligheid van de voedselketen).

Op internationaal niveau zal de regering samen met de Gewesten pleiten opdat de doelstellingen mbt de vermindering van de klimaatsverandering, de bescherming van de biodiversiteit zal vervoegen.

Om de dienstverlening van de ecosystemen te garanderen en zijn waarde aan te tonen, zullen de doelstellingen van Plan Bijen voortgezet worden, met bijzondere aandacht voor het behoud van verstuiving via de ontwikkeling van een Europese maatregel.

Er zal ook onderhandeld worden over een samenwerkingsakkoord met de gefedereerde entiteiten, voor de uitvoering van het Protocol van Nagoya betreffende een beveiligde toegang en een evenwichtige verdeling van de genetische bronnen die ervoor zorgen dat het onderzoek en de vernieuwing eenvoudiger wordt gemaakt en onze mogelijke genetische voorraden van

⁵ www.lachambre.be/FLWB/PDF/54/0020/54K0020012.pdf

⁶ www.dekamer.be/FLWB/PDF/54/0588/54K0588013.pdf

federale verzamelingen en deze van de Noordzee zo goed mogelijk te gebruiken.

In 2015 zullen de volgende acties belangrijk zijn:

- Herziening van de Europese duurzaamheid criteria “van bio-brandstoffen”.*
- Definiëring van duurzaamheidsnormen van bioproducten nabij ECN in het kader*

van de Europese strategie ter bevordering van een duurzame bio-economie.

- Tot slot komt het erop aan het aandeel gecertificeerd hout op de Belgische markt te verhogen door overleg tot een sectoraal houtakkoord*

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Naar aanleiding van de verkiezingen van maart 2017 legt het Regeerakkoord 2017-2021 tussen de fracties van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie "*Vertrouwen in de toekomst*" de beleidslijnen voor deze kabinetsperiode vast.

<https://www.rijksoverheid.nl/regering/documenten/publicaties/2017/10/10/regeerakkoord-2017-vertrouwen-in-de-toekomst>

Punt 3 'Nederland wordt duurzaam' van dit Regeerakkoord bevat de elementen die de komende jaren leidend zijn voor het beleid op het gebied van natuur (geselecteerde fragmenten):

"3.4 Landbouw, voedsel, natuur, visserij en dierenwelzijn (p. 43 en 44)

Nederland is de tweede voedselexporteur ter wereld. Onze agro-foodsector kan een belangrijke bijdrage leveren aan een duurzame voedselvoorziening voor de groeiende wereldbevolking. Het beleid is er op gericht dit potentieel te benutten, binnen de geldende natuur- en milieunormen. Innovatie en ondernemerschap zijn daarbij cruciaal, net als aandacht voor de continuïteit van gezinsbedrijven die een grote rol spelen in de sector. Innovatie moet ook onderdeel zijn van een eigentijds Europees Gemeenschappelijk Landbouwbeleid, net als duurzaamheid, voedselzekerheid en voedselveiligheid.

Ook streeft Nederland internationaal met andere koplopers naar verbetering van het dierenwelzijn. Bij handelsverdragen wordt niet getornd aan de Europese standaarden.

...

CAROLA SCHOUTEN

MINISTER VAN LANDBOUW, NATUUR EN
VOEDSELKWALITEIT,
VICEMINISTER-PRESIDENT

Enkele data

- 2011: Membre de la Chambre des représentants
2011: Tweede Kamerlid voor financieel-economische aangelegenheden, sociale zaken, werkgelegenheid en pensioenen, hoger onderwijs en wonen
- 2006: Beleidsmedewerker van de Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie als coördinator beleid en senior beleidsmedewerker financiën en sociale zaken
- 2000: Beleidsmedewerker werk en inkomen bij het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Contactgegevens

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Bezoekadres: Bezuidenhoutseweg 73,
2594 AC Den Haag
Tel. : +31 (0)70 379 8911
Directeur "Natuur & Biodiversiteit":
Donné Slangen

<https://www.rijksoverheid.nl/regering/bewindspersonen/carola-schouten>

...

We spannen ons in voor herstel en behoud van de Nederlandse natuur, bijvoorbeeld met de oprichting van één beheerautoriteit voor de Waddenzee.

Nationaal beleid:

- *Nationaal beleid is er op gericht om zo efficiënt mogelijk aan de Europese eisen te voldoen. Een gelijk speelveld tussen producenten in de verschillende EU-landen vereist dat er zo min mogelijk zogeheten 'nationale koppen' op Europese regels zijn.*
- *Het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn zal worden uitgevoerd. Dit actieprogramma definieert maatregelen die de standaard vormen voor duurzaam en landbouwkundig doelmatig gebruik van stikstof en fosfaat in de Nederlandse landbouw. Door het van kracht worden van de maatregelen in het zesde actieprogramma Nitraatrichtlijn zal voor de periode 2018-2021 opnieuw een uitzondering ("derogatie") van de Nitraatrichtlijn verkregen moeten worden.*
- *Voor het tegengaan van methaanuitstoot in de landbouw wordt er in samenwerking met waterschappen en betrokken boeren geëxperimenteerd met flexibel peilbeheer, en verder onderzoek naar onderwaterdrainage en praktijkonderzoek naar daling methaanemissie mestopslagen. In samenwerking met boeren wordt in de directe omgeving van Natura 2000 gebieden bekeken of agrarisch natuurbeheer een bijdrage kan leveren aan minder intensief landgebruik en daarmee aan de klimaatopgave en natuurherstel. Het kabinet gaat betrokken boeren hier dan voor compenseren en benut daarbij alle mogelijkheden van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB).*
- *Ten behoeve van de 2027-doelen van de Kaderrichtlijn Water maakt het kabinet afspraken met de decentrale overheden over de ondersteuning van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW).*
- *Regionaal maatwerk voor de aanpak van wateroverlast, waterkwaliteit en zoetwatergebruik is mogelijk om tegen minimale maatschappelijke kosten aan de eisen van de Nitraatrichtlijn te voldoen.*
- *Het beleid ten aanzien van nationale parken wordt voortgezet.*
- *Er komt één beheerautoriteit voor de Waddenzee die een integraal beheerplan uitvoert, waardoor betere bescherming van natuurgebieden gecombineerd wordt met beter visbeheer.*
- *De programmatische aanpak stikstof (PAS) wordt voortgezet, maar wordt zo nodig aangepast naar aanleiding van de uitspraken van het Europees Hof.*
- *Het groen onderwijs zal op dezelfde wijze per deelnemer gefinancierd worden als het reguliere onderwijs. Daar past bij dat het groen onderwijs als beleidsterrein wordt ondergebracht bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De kenmerkende hechte samenwerking tussen overheid, onderwijs en bedrijfsleven blijft gewaarborgd. De oude taakstelling van 10 miljoen euro op het groen onderwijs wordt teruggedraaid.*
- *Ter cofinanciering vanuit de overheid van een innovatieprogramma visserij wordt incidenteel 15 mln. euro beschikbaar gesteld.*

3.5 Leefomgeving (p. 45 et 46)

In tal van wetten zijn waarborgen opgenomen om de kwaliteit van onze leefomgeving te beschermen. Het kabinet gaat door op de ingeslagen weg om deze wetgeving te stroomlijnen en begrijpelijker te maken. In de wetgeving moet helder zijn wat wel en niet is toegestaan. Belangrijk is dat we ruimte houden voor natuur, woningen, werk en recreatie.

Omgevingswet:

- *Het traject van de Omgevingswet wordt voortgezet. Bij de omzetting van de bestaande wetten en AMvB's die geheel of gedeeltelijk opgaan in de Omgevingswet en de vier AMvB's onder de Omgevingswet, wordt aangesloten bij de doelen en instrumenten van de oorspronkelijke wetten en AMvB's ("beleidsneutraliteit").*
- *Het kabinet komt vooruitlopend op de invoeringswet met een eerste Nationale Omgevingsvisie (NOVI). Het kabinet komt in deze NOVI met kaders voor de bescherming van de nationale belangen.*
- *De Rijksoverheid blijft onder andere verantwoordelijk voor het realiseren van Europese doelstellingen op het terrein van lucht en water. Het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit eindigt met de inwerkingtreding van de Omgevingswet en zal worden vervangen door een nationaal actieplan luchtkwaliteit dat zich richt op een permanente verbetering van de luchtkwaliteit.*
- *Het kabinet zal een vergelijkend onderzoek uitvoeren naar manier waarop EU-lidstaten de verschillende richtlijnen (NEC-richtlijn, Kaderrichtlijn Water, Vogel- en habitat Richtlijn, etc.) hebben geïmplementeerd.*

Ruimte en water:

- *Het beschermen van belangrijke open ruimtes zoals het Groene Hart, de Waddenzee en de Veluwe blijft een belangrijk onderdeel van het nationaal ruimtelijk beleid.*
- *Het Rijk komt de gemaakte afspraken in het kustpact onverkort na.*

- *De uitvoering van het Deltaprogramma wordt voortgezet. Meer dan ooit zal daarbij de nadruk worden gelegd op klimaatbestendig en waterrobuust inrichten van Nederland."*

Het beleid ten aanzien van natuur/biodiversiteit kan een nadere invulling krijgen in andere beleidsdocumenten.

In de **Rijksnatuurvisie (2014) 'Natuurlijk verder'**⁷ beschrijft de Rijksoverheid in grote lijnen het natuurbeleid voor de komende 10 jaar.

De visie maakt duidelijk wat nodig is om nationale en internationale doelen te realiseren waar we al veel in geïnvesteerd hebben: behoud van biodiversiteit en een sterkere en duurzame betekenis van natuur voor de samenleving.

Kern van de natuurvisie is een omslag in denken: van natuur beschermen tégen de samenleving naar natuur versterken mét de samenleving. Door scheiding en isolatie van natuur te vervangen door vervlechting en wederzijdse versterking wil het kabinet een effectieve invulling geven aan de natuurdoelen die Nederland internationaal heeft afgesproken. De visie bevat geen extra beleid of nieuwe regelgeving. Spanningen die kunnen optreden tussen economische activiteiten en natuurregelgeving worden benoemd en van mogelijke oplossingen voorzien. Centrale stelling in de natuurvisie is: natuur en economie profiteren van elkaar.

Met de **natuurambitie 'Nederland Natuurpositief' (2019)**⁸ wordt de beweging voortgezet die met de natuurvisie 'Natuurlijk verder' (2014) gestart is.

Dat is waar de gezamenlijke provincies samen met minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) de komende jaren voor gaan.

⁷ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/documenten/beleidsnota-s/2014/04/11/natuurlijk-verder>

⁸ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2019/10/02/nederland-natuurpositief>

Dit betekent dat natuur niet alleen binnen natuurgebieden versterkt wordt, maar overal. In steden, op het platteland en in de grote wateren. Denk aan insectrijke bloemen en planten in bermen langs snelwegen, groene bushokjes en “tiny forests”, kleine bossen voor insecten, vogels, zoogdieren en mensen in woonwijken en natuurinclusieve landbouw waar kruidenrijke graslanden en houtwallen een plek hebben. Daarnaast wordt Rijksbreed gekeken naar projecten die onze natuur raken en hoe daar een positieve bijdrage aan kan worden gegeven, zoals duurzame handelsketens tegen ontbossing en natuurinclusieve landbouw in het onderwijs.

*Ter aanvulling op dit beeld van de Nederlandse beleidsambities, heeft Minister Schouten in oktober 2019 de Tweede Kamer met een Kamerbrief geïnformeerd over het **Appreciatie IPBES-rapport en aankondiging interdepartementaal programma Versterken Biodiversiteit**⁹. Hierin stelt het kabinet, in reactie op het IPBES-rapport over de wereldwijde biodiversiteit, twee lange termijndoelen voor 2050:*

- 100% doelbereik Vogel- en Habitatrichtlijn (ligt nu op ongeveer 55% in NL)
- Halvering van de ecologische voetafdruk van Nederland in de wereld.

---

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/10/07/kamerbrief-over-appreciatie-ipbes-rapport-en-aankondiging-interdepartementaal-programma-versterken-biodiversiteit>

ELEMENTEN VAN ALGEMEEN BELEID

Op 14 oktober 2018 vonden er nationale parlementsverkiezingen plaats in het Groothertogdom Luxemburg. Het coalitie-akkoord 2018-2023 van de nieuwe Regering "**Ambitieux, billijk en duurzaam**" vormt het algemene kader voor het beleid inzake Natuur/Biodiversiteit.

<https://gouvernement.lu/dam-assets/documents/actualites/2018/12-decembre/Accord-de-coalition-2018-2023.pdf>

In het gedeelte *Duurzame ontwikkeling, Klimaat en Bescherming van de hulpbronnen* van het Coalitieakkoord zijn de **beleidsprioriteiten op het gebied van Natuur/Biodiversiteit voor de komende 5 jaren vastgesteld** (geselecteerde uittreksels):

DUURZAME ONTWIKKELING (p. 167)

...

Het verlies aan biodiversiteit en de achteruitgang van de ecosystemen hebben niet alleen belangrijke gevolgen voor het leefmilieu en het welzijn van elkeen, zij hebben ook een impact op de toekomstige generaties en een kostprijs voor de maatschappij in haar geheel. In die context zal verder ingezet worden op het tegengaan van het verlies aan biodiversiteit, het herstel van de onderlinge verbondenheid en gezondheid van ecosystemen en het tegengaan van de achteruitgang van de ecosysteemdiensten op het Luxemburgse grondgebied en het zorgen voor het herstel ervan zowel als het bereiken van een goede toestand van het oppervlakte- en grondwater. Het voorzichtig en verantwoord omgaan met onze hulpbronnen is een kwestie van billijkheid tussen de generaties en een sluitstuk in de duurzame ontwikkeling van ons land.

....

CAROLE DIESCHBOURG

MINISTER VAN MILIEUBEHEER, KLIMAAT EN
DUURZAME ONTWIKKELING

Enkele data

2013: Minister van Milieubeheer
2011: Lid van de gemeenteraad van Echternach
2005: Projectcoördinator Leader+ Müllerthal-programma

Contactgegevens

Ministère de l'Environnement, du Climat et du
Développement durable

Département de l'Environnement

4, place de l'Europe

L-1499 Luxembourg

Tel. : +352 247 868 06

E-mail : ministere.environnement@mev.etat.lu

Adviseur Natuur/Biodiversiteit: **M. Claude Origer**

<https://gouvernement.lu/fr/gouvernement/carole-dieschbourg.html>

...

Slutelrol van de burgers in de ecologische en solidaire transitie

Om te zorgen voor de bewustwording van alle actoren zal de deelneming van de burgers aan de ecologische en solidaire transitie systematisch aangemoedigd worden en de rol van transitiebewegingen zal meer aandacht krijgen. In die context zal de deelneming van gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden aan deze initiatieven aangemoedigd worden.

BEHEER VAN NATUURLIJKE HULPBRONNEN (p. 179)

Natuurbescherming

In het kader van de wet op de bescherming van de natuur en natuurlijke hulpbronnen zal een bijzondere aandacht gaan naar het herstel van de ecologische verbindingen.

Om te zorgen voor de efficiëntie van het nieuwe ecologische compensatiesysteem zal het ANF toegerust worden met een gespecialiseerde dienst die zal belast worden met de toepassing van het systeem en die zal dienst doen als "help desk" inzake compensatie voor de burgers, studiebureaus, projectontwikkelaars en landbouwers.

In een tweede fase zal deze dienst optreden als facilitator voor het onderdeel mitigerende maatregelen ten behoeve van beschermde soorten die getroffen zijn door openbare infrastructuurprojecten.

In het kader van de systematische uitvoering van het Nationale Natuurbeschermingsplan zullen verder nationale beschermingsgebieden voor de vrijwaring van de meest waardevolle of bedreigde ecologische sites worden aangewezen.

Databank voor beschermde soorten

Om de beschikbaarheid van gegevens inzake beschermde soorten te verbeteren zal een databank met alle informatie over de verspreiding van beschermde soorten in Luxemburg worden opgezet in het "Naturmusée". Deze databank zal kunnen worden geraadpleegd door de betrokken administraties en alle inzake natuurlijk milieu erkende bureaus en zal ertoe bijdragen het opstellen van milieu-effectrapportages te vergemakkelijken en te bespoedigen.

Natura 2000-Stuurgroepen

De Natura 2000-Stuurgroepen zijn een geëigend middel om de uitvoering van beheerplannen in samenwerking met alle stakeholders te bespoedigen.

Samenwerking met de gemeenten

De gemeenten en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden worden aangemoedigd om verder inspanningen voor het opzetten van een landdekkend netwerk van biologische stations te blijven leveren.

De opstelling van een nieuw instrument, het zgn. Naturschutzpakt, naar het voorbeeld van het Klimaatpact, zal bestudeerd worden om de gemeentelijke initiatieven, die als doel hebben de biodiversiteit te herstellen, aan te moedigen. De gemeenten zullen financieel ondersteund worden overeenkomstig hun bijdrage tot de verwezenlijking van de doelstellingen van het Nationale Natuurbeschermingsplan.

Bestrijding van de massale verdwijning van de insecten

De achteruitgang van gewervelden en insecten is op het hele grondgebied waargenomen en is ook terug te voeren op het buitenmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen en andere chemische stoffen. Daarbij komt ook de progressieve vernietiging van de natuurlijke habitats in het open landschap, wat de druk op de verschillende dierpopulaties verhoogt. Het wetenschappelijk onderzoek naar de verdwijning van bestuivende insecten zal worden aangemoedigd.

Ter aanvulling van de acties in het Nationale Natuurbeschermingsplan zal een specifiek actieprogramma in de strijd tegen de massale verdwijning van insecten worden opgesteld. In het kader van het Nationale Actieplan om het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen terug te dringen zal het verbod op schadelijke stoffen (neonicotinoïden) voor de bijen en andere bestuivende insecten worden gehandhaafd.

De terugdringing van het gebruik van bestrijdingsmiddelen is onontbeerlijk om de biodiversiteit in stand te houden en om het oppervlaktewater en de drinkwaterbronnen te beschermen.

Het bestaande plattelandsontwikkelingsplan zal worden aangepast om zo veel mogelijk landbouwbedrijven te stimuleren om landbouwpraktijken te gebruiken waarmee de doelstellingen van het nationaal actieplan voor de terugdringing van gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden bereikt.

Het nationale plan bestrijdingsmiddelen zal op consistente wijze verder worden uitgevoerd. Voorts is het de bedoeling zo spoedig mogelijk een programma voor het uitwerken van duurzame alternatieven voor glyfosaat op te stellen. In dat verband zal het actieplan stapsgewijs worden uitgevoerd om de erin uiteengezette concrete doelstellingen te bereiken, met name de uitstap van het gebruik van glyfosaat voor 31 december 2020, met inachtneming van de relevante wettelijke bepalingen.

Voorlopersrol van de overheid

In dezelfde geest als de initiatieven van de gemeenten zal het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden verboden via uitdrukkelijke bepalingen in de pachtcontracten en andere huurovereenkomsten van gronden die Staatseigendom zijn.

Bescherming van wilde dieren

Waar het gaat over de internationale handel van wilde fauna- en florasoorten (CITES-Conventie), blijft Luxemburg een van de zeer gecommitteerde actoren wanneer het erom gaat illegale handel te voorkomen en Luxemburg zal de actieplannen ondersteunen voor het stimuleren van biodiversiteit en voor het garanderen van de instandhouding van met uitroeiing bedreigde diersoorten.

Het project rond de uitbreiding van het opvangcentrum voor wilde dieren in Dudelange zowel als het netwerk van regionale inzamelpunten "Wëlldéiren Drop-off" zullen worden uitgerold in nauwe samenwerking met alle actoren en dit met inachtneming van het respect voor het dierenwelzijn.

Bescherming van water

Water is een universeel goed en de toegang van alle burgers tot drinkwater van goede kwaliteit en tot waterzuivering zal worden gegarandeerd. In de Raad van de EU zal het standpunt tegen elke

privatisering van de waterdiensten worden gehandhaafd.

Er zal verder worden gewerkt aan de harmonisatie van de waterprijzen volgens het door de Administratie voor het Waterbeheer (AGE - Administration de la gestion de l'eau) uitgewerkte schema, waarbij er een specifieke prijs wordt gehanteerd voor de huishoudens, de industrie, de landbouw en de horecasector (hotels, restaurants, campings en cafés) met respect voor de gemeentelijke autonomie en met inachtneming van de sociale aspecten.

De bescherming van oppervlakte- en grondwater zowel als de zuivering van afvalwater zullen een absolute prioriteit vormen.

De laatste hand zal gelegd worden aan de procedures voor de aanwijzing van beschermingsgebieden rond alle voor menselijke gebruik bestemde waterbronnen. Verder zal worden toegezien op het opstellen en uitvoeren van preventieve maatregelenprogramma's waarbij alle betrokken gemeenten, bewoners en landbouwers worden begeleid en geadviseerd.

In het kader van een consistente strategie voor de bescherming van drinkwater en de terugdringing van de algenbloei in het Lac de la Haute-Sûre, zal het drinkwaterbeschermingsgebied veiliggesteld worden en de nodige werken voor het verwijderen van sedimenten aan de voorstuwdammen van Bavigne en Pont-Misère zullen worden uitgevoerd.

De nodige middelen voor de coördinatie van de samenwerking met de lokale actoren in de beschermingsgebieden zullen ter beschikking gesteld worden, zowel wat het beschermingsgebied voor het Lac de la Haute-Sûre als de grondwaterbeschermingsgebieden betreft. Een bijzondere nadruk zal worden gelegd op de advisering van de landbouwers in de betrokken gebieden. In die context zal worden gewaakt over een regelgeving voor de terugdringing van gewasbeschermingsmiddelen binnen de beschermingsgebieden.

De belangrijke rol van de actoren in de landbouwsector is onderkend en de landbouwers zullen verder ondersteund worden met name op het gebied van het beheer van nutriënten en gewasbeschermingsmiddelen bij de implementatie van de bepalingen uit de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water.

Om te zorgen voor de gegarandeerde drinkwatervoorziening voor de bevolking, zonder afbreuk te doen aan de nationale soevereiniteit over de gebruikte drinkwaterreserves, zal de nieuwe waterzuiveringsinstallatie van het Syndicat des eaux du barrage d'Esch-sur-Sûre (SEBES) in Eschdorf worden gebouwd en nieuwe opties zullen bestudeerd worden voor de implementatie van een grootschalig alternatief voor alle betrokken actoren.

Om een zuinig en verantwoord omgaan met water te promoten, zal een nationale strategie voor de terugdringing van het waterverbruik worden uitgerold met alle betrokken actoren, waaronder de industrie, het MKB, de bouwsector, de landbouw, de gemeenten en de huishoudens, met inbegrip van de subsidiëring van de nodige maatregelen.

De Regering zal toezien op de bouw van nieuwe waterzuiveringsinstallaties en de uitbreiding en modernisering van de bestaande waterzuiveringsinstallaties door een bijzondere nadruk te leggen op de behandeling van micropolluenten en de verwijdering van microplastics. De waterzuiverings- en drinkwaterbereidingsinstallaties zullen efficiënter zijn op het gebied van energieverbruik, zullen duurzame energie produceren en zullen de principes van de circulaire economie beter naleven door middel van de promotie van de behandeling en recycling van zuiveringslib. In samenwerking met het Ministerie bevoegd voor landbouw en de betrokken actoren zal een nationale strategie voor het beheer van zuiveringslib worden uitgewerkt.

De projecten rond vergroening van waterlopen zullen worden ondersteund, om de kwaliteit van de waterlopen en de biodiversiteit van de fauna en flora in het aquatisch milieu te verbeteren, en tegelijkertijd de risico's op overstromingen te verminderen.

Met het oog op een duurzaam beheer van de watervoorraden, zullen de zgn. partnerschappen voor waterlopen en de zgn. partnerschappen inzake overstromingen, verder ondersteund worden, eventueel in een grensoverschrijdende context.

Een betere bescherming en instandhouding van de ecosystemen en van de riviergebonden en mariene biodiversiteit zal verder nagestreefd worden met het oog op een duurzame visserij op

nationaal en internationaal niveau. In dit verband zal de gewijzigde wet van 28 juni 1976 betreffende de regeling van de visserij in de binnenwateren worden herzien in nauwe samenwerking met de betrokken verenigingen. Verder zal de inzet ten behoeve van de preventie van mariene verontreiniging worden voortgezet, waarbij elke vervuiling in de Luxemburgse waterlopen wordt teruggedrongen, met name door de aanvoer van plastic afval met inbegrip van microplastics terug te dringen in de context van de nationale strategie "Zero Waste Luxembourg".

Bodembescherming

De toekomstige wet over de bodembescherming en het beheer van verontreinigde sites die tot doel heeft de bodem te beschermen als voornamelijk niet duurzame hulpbron en de verontreinigde sites op te waarderen voor stedelijke en industriële projecten, zal worden geïmplementeerd. Deze wet zal het ook mogelijk maken een al te sterke versterking van de bodems tegen te gaan.

De ontwikkeling van de nodige wetenschappelijke en technische middelen voor de implementatie van deze wet zal worden bespoedigd en er zal een inventaris van de mogelijk verontreinigde sites worden opgemaakt.

De in het nationaal afval- en hulpbronnenbeheerplan geplande hervorming en de nieuwe regelgeving inzake deponieën voor inerte afvalstoffen zullen worden geïmplementeerd. Verder zal een actieprogramma voor het terugdringen van het volume aan inerte afvalstoffen worden opgesteld.

Bosbescherming

Het bos is niet alleen de groene long van ons land, maar biedt ook een habitat voor tal van plant- en diersoorten. De toekomstige wet over bosbescherming zal worden geïmplementeerd en er zal voor gezorgd worden dat de natuurlijke verjonging en de werkmethoden, die getuigen van respect voor het bos, leidinggevende principes zijn voor het duurzame bosbeheer.

Gelet op de belangrijke versnippering van de bospercelen zal de samenwerking tussen particuliere boscijgenaren tijdens het opstellen en uitvoeren van een duurzaam beheerplan met inachtneming van hun eigendomsrechten worden ondersteund.

Overigens zal de herziening van het nationaal Bosprogramma worden aangevat, waarbij alle actoren zullen worden betrokken, om het aan te passen aan de nieuwe uitdagingen en het Luxembourg Wood Cluster zal worden versterkt om het duurzaam economisch gebruik van deze natuurlijke hulpbron in Luxemburg en in de Grande Région te ondersteunen.

Jacht

De rol van de jacht in het reguleren van wildpopulaties en het voorkomen van schade veroorzaakt door deze laatste is onderkend en er zal op worden toegezien dat de afschotplannen worden nageleefd. In dit verband zal de uitvoering van de jachtwet worden opgevolgd om erop toe te zien dat de jacht

verenigbaar is met een duurzaam bosbeheer en met natuur- en dierenbescherming. De vossenjacht blijft verboden. Dit verbod kan slechts opnieuw in vraag gesteld worden in geval van ernstige risico's voor de volksgezondheid, risico's op insleep of verspreiding van epidemieën en dierziekten. De organisatie van nieuwe jachtgebieden zal worden uitgewerkt in overleg met de betrokken actoren.

Biotechnologieën en biodiversiteit

Op internationaal niveau zullen alle initiatieven met het oog op het behoud van de biodiversiteit zowel als de bestuivende insecten en de instandhouding van alle met uitroeiing bedreigde diersoorten verder worden ondersteund. Het verbod op gentechnologie in de landbouw- en voedselsector, met inbegrip van de nieuwe methoden (CRISPR, "nieuwe selectietechnieken"), zal verder ondersteund worden.

BELGIË INSTITUTIONEEL BEKEKEN¹⁰

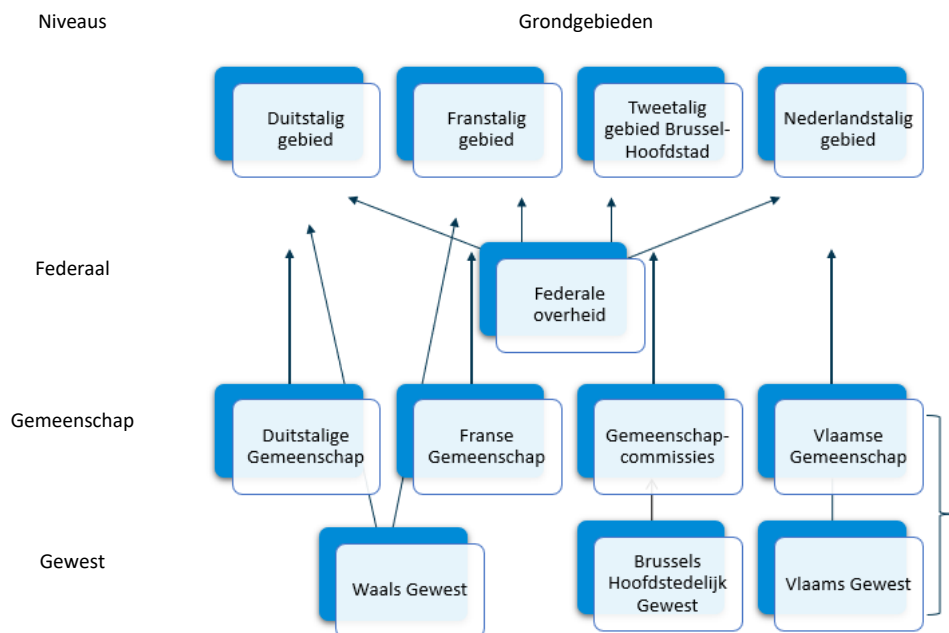
België is sinds 1993 een federale staat met 3 Gemeenschappen en 3 Gewesten. Het grondgebied van deze deelstaten wordt afgebakend door de taalgrenzen.

De 3 Gemeenschappen zijn: de Franse Gemeenschap (de zogenaamde Federatie Wallonië-Brussel), de Vlaamse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap (het zogenaamde Ostbelgië). Deze drie Gemeenschappen oefenen hun bevoegdheden uit in hun eigen taalregio. In de eerste twee gevallen komen daar nog enkele bevoegdheden over instellingen in het tweetalige Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij. Dit Gewest telt bovendien drie Gemeenschapscommissies (een Vlaamse, een Franse en een gemeenschappelijke), die de bevoegdheden van de Gemeenschappen mede uitvoeren. De voornaamste bevoegdheden van de Gemeenschappen liggen in de sfeer van onderwijs, cultuur, gezondheid, hulp aan personen en taalgebruik.

De 3 Gewesten zijn: het Waals Gewest, het Vlaams Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het eerste oefent zijn bevoegdheden uit in het Franstalige en Duitstalige landsdeel, het tweede in het Nederlandstalige landsdeel en het derde in het tweetalige gebied van Brussel-Hoofdstad. De voornaamste bevoegdheden van de Gewesten liggen in de sfeer van ruimtelijke ordening, milieu, huisvesting, openbare werken, werkgelegenheidsbeleid, het Gewestelijke economische beleid, vervoer, enzovoort.

De federale overheid tot slot oefent haar bevoegdheden uit over het hele Belgische grondgebied en zorgt voor het centrale beleid. Volgens de huidige wetgeving beschikt de federale overheid over twee soorten bevoegdheden: allereerst de bevoegdheden die niet zijn overgedragen aan de Gemeenschappen en Gewesten (zoals justitie, sociale zekerheid, defensie, buitenlands en Europees beleid, communicatie en politie) en daarnaast de bevoegdheden die haar uitdrukkelijk zijn toegewezen.

SCHEMA

¹⁰ https://www.belgium.be/nl/over_belgie

Verantwoordelijke uitgever:

A. de Muysen
Secretariaat-Generaal van de Benelux Unie
Regentschapsstraat 39,
BE - 1000 Brussel
T +32 (0)2 519 38 11
info@benelux.int • www.benelux.int

April 2020

